

mente med Rette kunde rejses fra Godejernes Side. Det tillades nemlig, at et saadant Hus kan nedlægges uden for Reglerne i Lov af 19de Februar 1861, naar „enten et tilsvarende Jordstykke udlægges til Husmandsbrug i dets Sted, og, hvis det ikke henlægges under et allerede eksisterende Hus, forsynes med Bolig for en Husmandsfamilie, eller et tilsvarende Lejehus gøres til Fæstehus.“ Grunden til dette Forslag er den, at der er Godejere, der, naar de inddrog tidligere Fæstegods under Hovedgaardsjorden, har ladet Fæstehuse blive liggende paa den ny Hovedgaardsjord, inden for deres Arrondissement, som de kalde det, fordi den tidligere Tilstand var den, at de kunde nedlægge saadanne Fæstehuse, hvis de vilde, da det ikke overholdtes, at Pligthuse skulde opretholdes. Men naar vi nu gøre disse Fæstehuse til Pligthuse, maa vi gaa ud fra, at saa bliver det overholdt, og saa ville saadanne Huse ikke kunne nedlægges, og det vil kunne genere Godejerne at have saadanne Huse liggende et betydelig Stykke inde paa det Terrain, som de have inddraget til Hovedgaardbrug. Derfor foreslaas der, at man skal have Lov til at nedlægge saadanne Huse, naar et tilsvarende Jordstykke udlægges til Husmandsbrug i dets Sted. Man har med Villie valgt Udtrykket „tilsvarende“, i Stedet for samme Størrelse eller samme Bonitet, idet man har ment, at begge Maalestokke i paakommende Tilfælde maaske kunde vise sig uheldige. Naar man siger „tilsvarende“, skal det være virkelig tilsvarende. Det kan maaske være noget ringere i Bonitet, men i saa Fald skal det være noget større i Areal. Saadanne Tilfælde vil kunne indtræffe, hvor man alligevel maatte sige, at et Hus var fuldstændig tilsvarende til et andet, skønt det havde ringere Hartkorn, men saa til Gengæld større Areal. Vi have i Slutningsbestemmelsen foreslaaet, at det skal paahvile Amtet under Appel til Landbrugsministeriet at føre Tilsyn hermed. Disse administrative Myndigheder skulle afgøre, hvorvidt et Hus kan siges at være tilsvarende eller ikke.

Der er mange i Udvalget, der have været særdeles ivrige for at faa denne første Paragraf om Fæstehuse indsat og sætte megen Pris paa den, medens der naturligvis ogsaa har været andre, der have næret Betænkelighed ved den. Det er imidlertid lykkedes at overvinde den Betænkelighed, dog ikke uden at man fra anden Side har maattet gøre en betydelig Indrømmelse til Gengæld, som bestaar deri, at vi have fra-

faldet Bestemmelsen for Lejehusenes Vedkommende om, at de ikke maa bortlejes paa et kortere Aaremaal end 12 Aar. Det var en vigtig Bestemmelse, som flere i Udvalget satte overordentlig Pris paa, men den mødte en meget bestemt Modstand baade fra den forrige Landbrugsminister og den nuværende. Vi have derfor ikke kunnet vente at gennemføre den i det andet Ting og have derfor, skønt med et Suk, resigneret og opgivet den. Som Forslaget om Lejehusene herefter er formuleret, angaar det jo ikke alle de ca. 15,000 Lejehuse, vi have her i Landet, idet de, der have under 2 Skæpper Jordtilliggende, ikke falde ind under Lovens Bestemmelser. Den angaar kun de Huse, hvortil der hører 2 Skæpper Land, Byggepladsen iberegnet, naar Huset er bygget af Grundejeren. Det gælder ogsaa kun Huse, der anvendes til det egentlige Landbrug. Det var maaske ikke strengt nødvendigt, men man har dog anset det for hensigtsmæssigt udtrykkelig at sige, at denne Bestemmelse naturligvis ikke kommer til Anvendelse paa Villaer, der have et Tilliggende af 2 Skæpper Land, eller paa de Huse ved Stationsbyerne, som have en lignende eller større Have. Men med Hensyn til disse egentlige Huse paa Landet have vi for det første opretholdt i alt væsentligt, bortset fra Bestemmelsen om det lange Lejemaal, det Lovforslag, som blev forelagt her tidligere i denne Samling, og som har været til 1ste Behandling og har været til Behandling her saa tit, og hvis Regler om Erstatning jo ere saa kendte her i Tinget, at jeg blot behøver lige at nævne, at det er i alt væsentligt de samme Regler, som gælde for Fæstejorders Vedkommende, saa at altsaa ogsaa Husmanden skal have Erstatning for de Forbedringer, som han i sin Besiddelsestid udfører paa Huset eller Lodden, og at derfor Husets Overlevering, naar Lejemaalet tiltrædes, skal ske ved en Synsforretning, hvorved Husets Tilstand konstateres, og at ligeledes Afleveringen af Huset efter Lejemaalets Udløb skal ske ved en Syns- og Skønsforretning, hvor ligeledes Husets og Loddens Tilstand konstateres, og dets Værdi i Handel og Vandel fastsættes, saaledes at det mellemliggende bliver det Beløb, som Husmanden har Krav paa at faa erstattet. Nu er Forholdet jo det, at naar en Lejehusmand — og det gælder jo ogsaa for en Fæstehusmand — medens han besidder Huset, enten foretager virkelig betydningsfulde Forbedringer paa Lodden eller maaske delvis ombygger hele Huset, saavel Be-